

SITUL ARHEOLOGIC DE LA ROȘIORI.

SEMNALAREA PRINCIPALELOR TIPURI DE OBIECTE BASTARNE

George-Dan Hânceanu

Rezumat

Săpăturile arheologice efectuate în anii 2004-2007 și 2015-2019, pe terasa superioară a râului Moldova, au permis să observăm păstrarea celor patru niveluri de locuire din stratigrafia sitului de pe teritoriul satului Roșiori, comuna Dulcești, județul Neamț: cel mai vechi nivel, geto-dacic, secolele V-IV a.Chr., urmat de stratul bastarnic, din secolele II-I a.Chr., nivelul dacilor liberi, secolele II-III p.Chr. și stratul romanic, cel mai recent, secolele VI-VII p.Chr. În nivelul de locuire bastarnic am găsit ceramică neagră, fină, lustruită și semifină, nelustruită, dar și ceramică cu aspect grosier, folosită în bucătărie. Printre vasele casnice, de uz curent, menționăm căni, cănițe, străchini, castroane, vase borcan și vase pentru depozitare, descoperite în stare fragmentară. Au fost restaurate complet doar două străchini, două strecurători/afumători și un vas borcan. Categoria ceramicii de uz casnic, pentru bucătărie, cu aspect grosier, de culoare gălbui-cărămizie, cărămiziu-cenușie și cenușie-neagră, cuprinde vase bitronconice și de tip sac, de mari dimensiuni, decorate cu barbotină, arse secundar, fiind utilizate la foc. Alte obiecte, adiacente ceramicii, sunt lingurile, plăcile căteilor de vatră și o fusaiolă.

Résumé: Site archéologique de Roșiori. Rapport des types principaux d'objets Bastarnae

Les fouilles archéologiques qu'on a effectué pendant l'années 2004-2007 et 2015-2019 sur la terrasse supérieure de la rivière de Moldova nous ont permis d'observer l'existence des quatre niveaux d'habitation caractéristiques pour la stratigraphie du site localisé sur le territoire du village de Roșiori, commune Dulcești, dép. de Neamț. Ainsi, il s'agit d'un niveau attribué aux Geto-daces du Vème-IVème siècles av. J. C., suivi d'un niveau attribué au Bastarnes du IIème-Ier siècles av. J. C., puis le niveau des Daces libres encadré dans l'intervalle des IIème-IIIème siècles ap. J. C. et finalement, le niveau le plus récent, des VIème-VIIème siècles, attribué aux populations locales d'origine latine. Dans le niveau culturel des bastarnes on a découvert de la céramique noire, fine, polie et demi-fine, non polie, mais aussi céramique grossière utilisée dans la cuisine. De la catégorie de céramique à usage domestique on mentionne les types suivants: tasses, petites tasses, plats, bols, vases-sac et pots pour stockage; toutes les pièces se trouvent dans un état fragmentaire. On n'a restauré complètement que deux plats, deux crépines/fumé et un vas-sac. En ce qui concerne la catégorie de la céramique à usage domestique, pour la cuisine, avec un aspect grossier, couleur jaune-rouge, rouge-gris et gris-noire, elle comprend des pots bitronconiques et des vases-sac de grandes dimensions décorés avec barbotine avec des traces d'une brûlure secondaire. D'autres objets de céramique adjacents sont des cuillères, chiots foyer plaques et un disque d'essieu.

Cuvinte cheie: terasa râului Moldova; ceramică neagră lustruită; vase de uz comun; ceramică grosieră; barbotină.

Mots clef: la terrasse de la rivière Moldova ; céramique noire polie ; pots non polie ; céramique grossière ; barbotine.

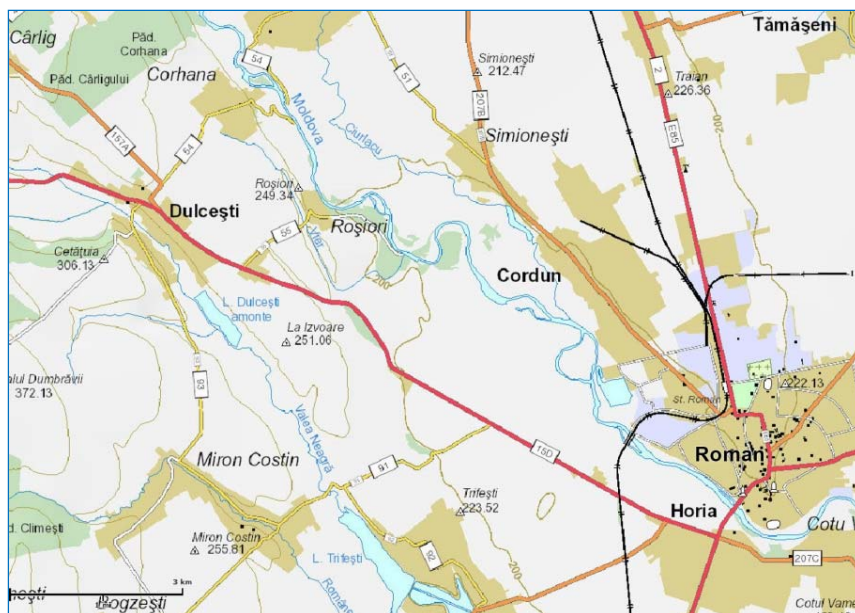

Figura 1a. Localizarea satului Roșiori, com. Dulcești, jud. Neamț.
Sursa: ANCPI.

Figura 1b.
Ortofotografie (2012) în zona satului Roșiori, cu amplasarea sitului arheologic.

Sursa: ANCPI.

INTRODUCERE

Amplasat pe terasa superioară a râului Moldova, situl arheologic de la Roșiori, comuna Dulcești, județul Neamț (Figura 1), are din punct de vedere stratigrafic și un nivel de locuire care aparține bastarnilor, probabil o enclavă stabilită în zonă. În cele nouă campanii de săpături sistematice (2004-2007, 2015-2019) s-a descoperit o cantitate apreciabilă de ceramică, doar în stare fragmentară. Aceasta este îndeosebi din nivel și mai puțin din complexe. Rareori starea de conservare a permis restaurarea unor vase ori unele reconstituiri în desen. Întrucât, pe parcursul descoperirilor, majoritatea materialelor a fost valorificată prin intermediul articolelor¹, am optat, pentru tematica de față, pentru o selecție de maximum unul-două

¹ Hânceanu 2006, 61-64; Hânceanu 2007, 429-435, Pl. VI-IX; Hânceanu 2008, 277-286; Hânceanu 2012, 32-33, 74-75, Pl. XII-XIII; Hânceanu 2016, 42-44, 58-59, 68-69, Pl. VII/4, VIII, XVII-XVIII.

fragmente din aceeași categorie tipologică, cu scopul de a puncta principalele tipuri ceramice și nicidecum a relua informații deja publicate. Scopul urmărit este de a releva formele de vase din așezare, dar și celelalte obiecte adiacente acestora, rămase inedite. Starea fragmentară ne-a determinat în general să renunțăm la semnalarea dimensiunilor, întrucât nu ar fi concludente.

Ceramica fragmentară de culoare neagră a fost lucrată manual dintr-o pastă fină cu forme bitronconice sau conice, având buza îndeosebi fațetată, toarta sub forma literei „X” și cu suprafața exterioară și interioară lustruită. O altă variantă a ceramicii negre este și cea din pastă semifină, nelustruită. Din aceeași categorie fac parte și acele fragmente de culoare gălbuie sau galbui-maronic, rămase astfel datorită arderii incomplete, dar cu aceleași particularități amintite, ca și ceramica neagră. Pe lângă această ceramică, cu variantele fină și semifină, semnalăm și ceramica cu aspect grosier, barbotinată, de uz casnic.

I. CERAMICĂ NEAGRĂ DIN PASTĂ FINĂ, LUSTRUITĂ.

Cele mai multe tipuri și forme de vase² din așezare aparțin acestei categorii:

I.1. Cănițe (Figura 2) păstrate fragmentar, de dimensiuni medii și mici, care au buzele simple, evazate ori teșite, gâtul scurt, uneori canelat, corpul bombat (spre globular) și cu fundul drept. Nu au torțile păstrate. Suprafața exterioară este intens lustruită. Asemănări cu recipiente de la Târpești (jud. Neamț)³, Ciurea⁴ și Borosești (jud. Iași)⁵.

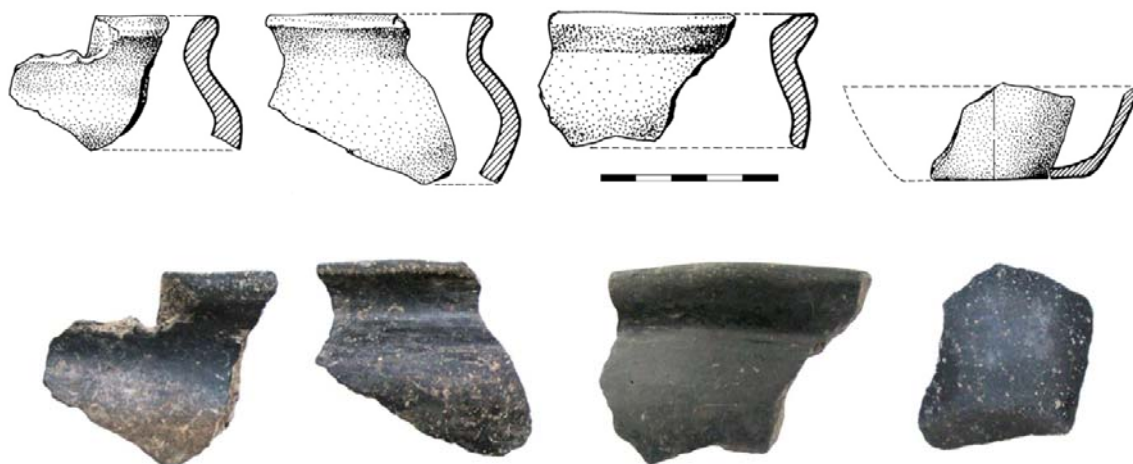

Figura 2. Cănițe lustruite.

I.2. Castroane de dimensiuni foarte mari (Figurile 3-4), fragmentare, cu buza de tip colac, rotunjită și nu fațetată ori dreaptă, teșită, ca la străchini. Gâtul este scurt și drept cu pereții conici, probabil finalizați tot cu un fund plat, precum la străchini. Unul dintre vase are un decor format din linii circulare orizontale, incizate succesiv pe corp. Nu avem analogii pentru acest tip de vas.

² Nu ne-am propus întocmirea unei tipologii generale, care deja există (a se consulta studiile și monografia semnate de M. Babeș, o parte menționate și pe parcursul acestui articol), ci mai degrabă semnalarea principalelor forme de vase și de obiecte din așezare, sub forma unei scurte sinteze cu piesele bastarne de la Roșiori.

³ Babeș 1981, 109-110, Fig. 225/5, 13; 226/9-11.

⁴ Teodor 1987, 88-89, Fig. 19/1, 4.

⁵ Babeș 1993, 187, Taf. 6/49b.

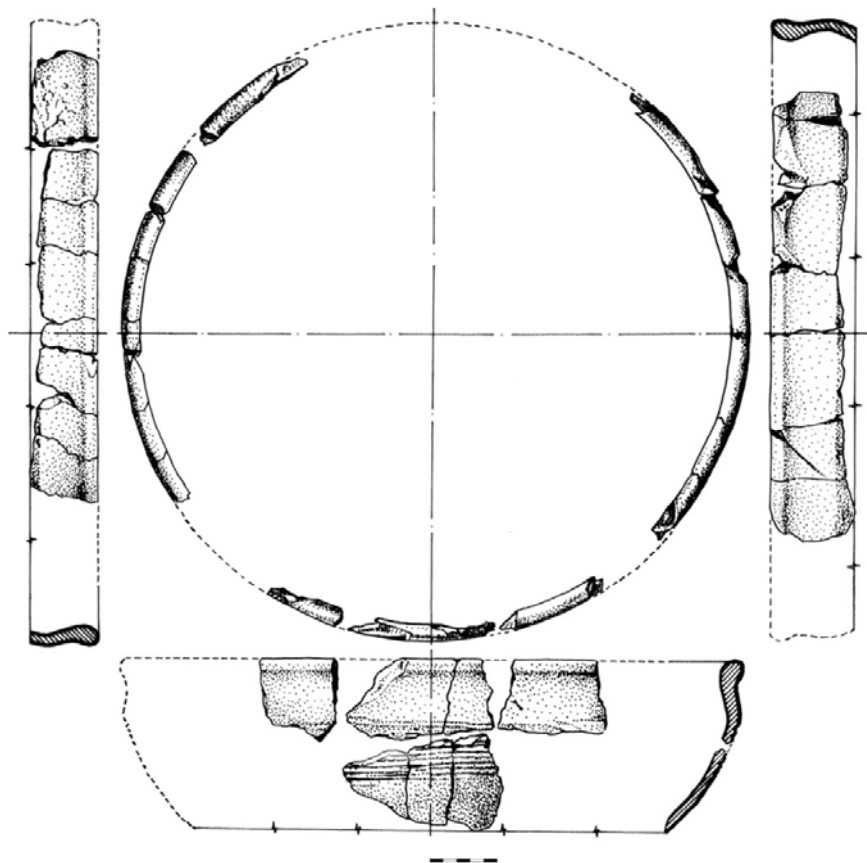

Figura 3. Castroane mari din pastă fină

Figura 4. Castroane mari din pastă fină. Fotografii la scări echivalente. Vezi și Figura 3.

I.3. Străchini de dimensiuni mari. Potrivit exemplarelor a căror stare au permis restaurarea s-au putut distinge două variante (datorită aspectului buzei, înălțimii corpului și a diametrului interior):

Figura 5. Strachină din pastă fină, de mari dimensiuni, cu proporții joase.

a) exemplare joase (un exemplar restaurat, Figurile 5-6) cu buza fațetată, evazată, gâtul scurt și cu pereții

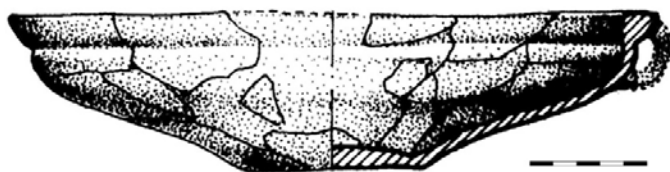

Figura 6. Strachină din pastă fină, de mari dimensiuni.
Vezi și Figura 5.

conici, terminați cu o bază rotundă, plată. Toarta este scurtă, sub forma literei „X”, prinsă de buză și corp. Dimensiuni pentru vasul restaurat: înălțimea de 70 mm, diametrul gurii de 280 mm și al bazei de 70 mm. Similitudini cu vasele de la Poieniști (jud. Vaslui)⁶, Cârliți-Bahna (jud. Neamț)⁷, Târpești (jud. Neamț)⁸, Ciurea⁹;

b) exemplare înalte (cu un exemplar restaurat, Figurile 7-8) cu buza dreaptă, teșită, gâtul scurt,

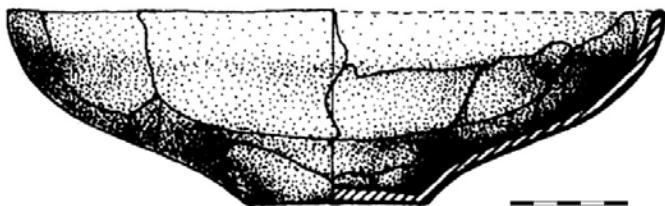

Figura 7. Strachină înaltă cu pereți lustruiți

cu pereții conici, mai largi și cu fundul finalizat drept. Toarta (unde se păstrează, în general la recipientele fragmentare, care nu s-au restaurat) imită litera „X”, fiind prinsă tot de buză și corp. Dimensiuni pentru recipientul restaurat: înălțimea de 95 mm, diametrul gurii de 280 mm și al bazei de 80 mm. Asemănări cu recipientele de la Borosești (jud. Iași)¹⁰.

⁶ Vulpe 1953, 369, 371, Fig. 234; Babeș 1993, 213, Taf. 37/561b, Taf. 38/588b.

⁷ Mitrea 1980, 433-434, Fig. 2/5.

⁸ Babeș 1981, 109-110, Fig. 227/11.

⁹ Teodor 1987, 88-89, Fig. 19/5.

¹⁰ Babeș 1993, 186, Taf. 13/2.

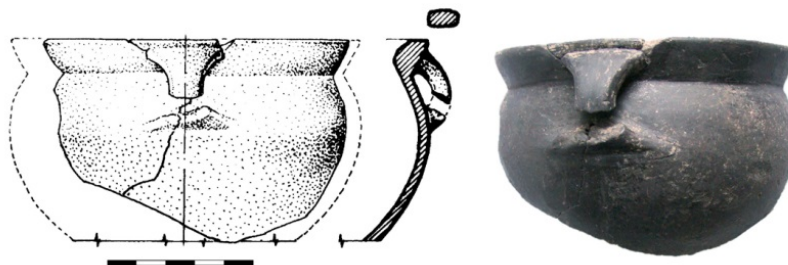
Figura 8. Fotografii ale obiectului desenat la Figura 7

II. CERAMICĂ NEAGRĂ DIN PASTĂ SEMIFINĂ, NELUSTRUITĂ.

Aceasta este a doua categorie ca număr de vase după precedenta, cu următoarele tipuri de vase:

II.1. Căni fragmentare, ale căror forme indică două variante principale (potrivit formei corpului):

Figura 9.
Cană globulară din pastă
semifină.

a) Căni globulare (Figura 9), de dimensiuni medii, cu buza evazată, fațetată, gâtul scurt, corpul bombat spre globular și fundul drept. Toarta scurtă, sub forma literei X, este prinsă de buză și corp. Similitudini cu recipientele de la Poienеști (jud. Vaslui)¹¹, Cărligi-Bahna (jud. Neamț)¹², Ciurea¹³, Borosești (jud. Iași)¹⁴, Ghelăiești (jud. Neamț)¹⁵ și Horodiștea (jud. Botoșani)¹⁶.

¹¹ Vulpe 1953, 341-343, Fig. 157-158, 160; Babeș 1993, 213, Taf. 37/561a.

¹² Mitrea 1980, 433-434, Fig. 2/1; 3/1.

¹³ Teodor 1987, 88-89, Fig. 19/7.

¹⁴ Babeș 1993, 183, Taf. 4/25a.

¹⁵ Babeș 1993, 199-200, Taf. 26/2.

¹⁶ Babeș 1993, 201, Taf. 45/11.

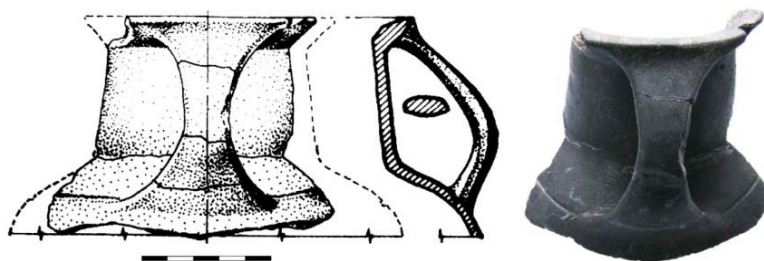

Figura 10.
Cană bitronconică
fragmentară.

b) Căni bitronconice (Figura 10), înalte, de dimensiuni mari, cu buza dreaptă, teșită, gâtul prelung, delimitat uneori de corpul bitronconic printr-o linie incizată. Toarta lungă, sub forma literei X, este prinsă asemenea recipientelor anterioare. Asemănătoare cu cănile găsite la Poienești (jud. Vaslui)¹⁷, Borosești (jud. Iași)¹⁸ și Curteni-Oltenești (jud. Vaslui)¹⁹.

Figura 11.
Strachină mică,
conservată parțial.

II.2. Străchinuță (Figura 11) păstrată pe jumătate, cu pereții înalți, ușor conici, finalizați la partea superioară cu o buză scurtă, evazată, iar la partea inferioară cu o bază rotundă, dreaptă. Potrivit unei asemănări (Borosești, jud. Iași)²⁰, respectivul vas nu dispune de toartă.

Întrucât străchinile au fost deja semnalate anterior, nu le vom relua, deoarece au aceleași forme, doar pasta este diferită, iar suprafața este nelustruită. Însă un aspect care trebuie menționat este legat de prezența pe un fragment (din prima variantă stabilită) a două perforații perechi (situate pe gât) (Figura 12), asemenea celor găsite și pe vasele locale, geto-dacice, considerate ca fiind „găuri de reparație”²¹.

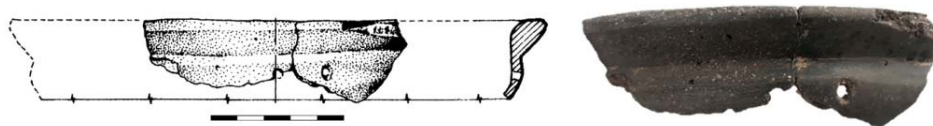

Figura 12. Strachină cu perforații.

¹⁷ Babeș 1993, 212, Taf. 35/434a.

¹⁸ Babeș 1993, 185-186, Taf. 2/10a, Taf. 6/36a.

¹⁹ Teodor 1999, 235, Fig. 49/9.

²⁰ Babeș 1993, 186, Taf. 6/36b.

²¹ Pentru detalii privind vasele cu perforații de la Roșiori, dar și ipoteze privind rolul respectivelor „găuri” a se vedea Hânceanu 2019 (în curs de publicare).

II.3. Vase borcan fragmentare (un singur recipient restaurat, Figura 13), înalte, cu buza fațetată, ușor evazată sau sub formă de colac, gâtul scurt, corpul bombat și fundul drept. Toarta în formă de „X” este prinsă de buză și corp. Similitudini cu vasele descoperite la Poieniști (jud. Vaslui)²², Borosești (jud. Iași)²³, Drăgești-Todirești (jud. Vaslui)²⁴, Târpești (jud. Neamț)²⁵, Ciurea²⁶, Ghelăiești (jud. Neamț)²⁷. Dimensiunile vasului restaurat (Pl. XI/3): înălțimea de 155 mm, diametrul gurii de 205 mm și diametrul bazei de 75 mm. De regulă, acest tip de vas a fost des reutilizat în necropole, sub formă de urnă de incinerare, iar străchinile refolosite drept capace de urnă.

Figura 13. Vas borcan restaurat.

II.4. Vas depozitare (Figura 14), de la care s-au păstrat doar două fragmente din corp, mari, de la pereții subțiri. Posibil să fi folosit la depozitarea alimentelor.

Figura 14. Vase de provizii.

II.5. Afumători reprezentate prin două exemplare restaurate. Primul vas (Figura 15/1) are baza tronconică, iar spre partea superioară corpul devine globular. Buza este dreaptă, teșită, iar corpul are perforații pe toată suprafața, cu începere de sub buză. Petele gălbui indică o ardere incompletă a recipientului. Forma nu are și nici nu a avut bază, peretele fiind lăsat circular, cu marginea dreaptă, teșită și diametrul mai îngust decât al gurii. Ușor asimetric, vasul are o înălțime ce variază între 115-125 mm, un diametru al gurii de 145-150 mm și al bazei de doar 90 mm. Al doilea vas (Figura 15/2) este ușor diferit ca formă, având corpul tronconic, fiind doar înspre buză mai rotunjit. „Recipientul” are buza dreaptă, teșită, cu corpul perforat pe toată suprafața, chiar de sub buză. Baza nu este închisă având marginea dreaptă, teșită, cu diametrul mai îngust decât al gurii. Spre deosebire de vasul anterior, acesta nu doar că are o formă diferită, dar și deschiderea gurii este mult mai mare. Dimensiuni: înălțimea este de 110 mm, diametrul gurii de 200 mm, iar al bazei de doar 70 mm.

Crescători de animale și totodată vânători, bastarnii se foloseau de strecurători și de afumători. Utilitatea respectivelor vase este relevantă de forma lor de clopot cu perforații, fără bază și cu marginile rămase la rotund. Totodată, nu s-au găsit analogii în literatura de specialitate. Cel mai probabil, pentru utilizare era necesar un suport ori un capac adiacent recipientelor.

Între cele două variante ale ceramicii negre bastarne se observă unele diferențe în privința aspectului, dat de pasta mai aspră a vaselor semifine, nelustruite, precum și de utilitatea lor; exemplarele fine erau pentru păstrarea și servirea produselor, iar cele semifine pentru uzul curent, gătit și depozitat.

²² Vulpe 1953, 319-320, Fig. 112.

²³ Babeș 1970, 223, Fig. 2; Babeș 1993, 185-186, 191, Taf. 3/16a, Taf. 6/33a, Taf. 11/128a; Babeș 2001, 526, Fig. 95/A.

²⁴ Coman 1980, 249, 337, Fig. 127/9, 10.

²⁵ Babeș 1981, 109-110, Fig. 227/1, 3-4, 9.

²⁶ Teodor 1987, 88-89, Fig. 19/2, 9.

²⁷ Babeș 1993, 199-200, Taf. 26/1.

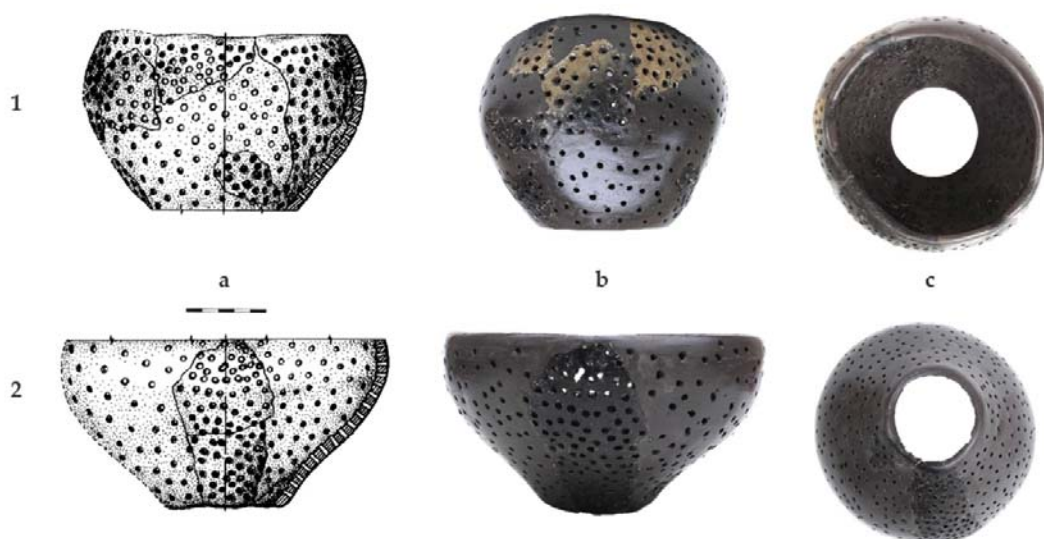

Figura 15. Afumători restaurate

Pentru a evita repetiția au fost selectate, pentru cele două categorii, tipologii de vase diferite, deși cănițele, cănile bitronconice, străchinile și vasele borcan sunt comune ambelor. Aceleași recipiente, tot fragmentare, s-au găsit și din pastă fină și semifină, însă arsă incomplet, de nuanță gălbuie și gălbui-maronie.

III. CERAMICA GROSIERĂ, DE UZ CASNIC

În general, categoria conține vase destinate gospodăriei, cu aspect grosier, cu urme intense de ardere secundară. Potrivit vaselor fragmentare s-au distins două grupe:

III.1. Varianta grosieră, neagră (vase pentru depozitare):

a) Vase depozitare (Figura 16) fragmentare, de formă bitronconică, cu pereții groși (între 10-15 mm), fundul drept, iar uneori cu una sau două torți circulare, dispuse orizontal ori vertical. Asemănări cu vasele de la Poienеști (jud. Vaslui)²⁸, Șorogari²⁹ și Borosești (jud. Iași)³⁰.

Figura 16. Vase de depozitare fragmentare. Scară echivalentă

²⁸ Vulpe 1953, 349-350, Fig. 176-177, 361-362, Fig. 208/b, 209, 365, Fig. 217, 367, Fig. 225.

²⁹ Teodor 1969, 325, Fig. 3/3.

³⁰ Babeș 1970, 223, Fig. 2; Babeș 1993, 187, 191, Taf. 6/42a, Taf. 11/143a.

III.2. Varianta grosieră cu barbotină (vase pentru gătit):

Spre deosebire de varianta anterioară și tipologia ceramicii negre, fină și semifină, s-au găsit și vase fragmentare lucrate manual dintr-o pastă cu multe pietricele în compoziție, de culoare gălbui-cărmizie, cărămiziu-cenușie și cenușie-neagră, care prezintă la exterior „stropi”, decor cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de barbotină. Potrivit formei și grosimii pereților, vasele pot fi împărțite după cum urmează:

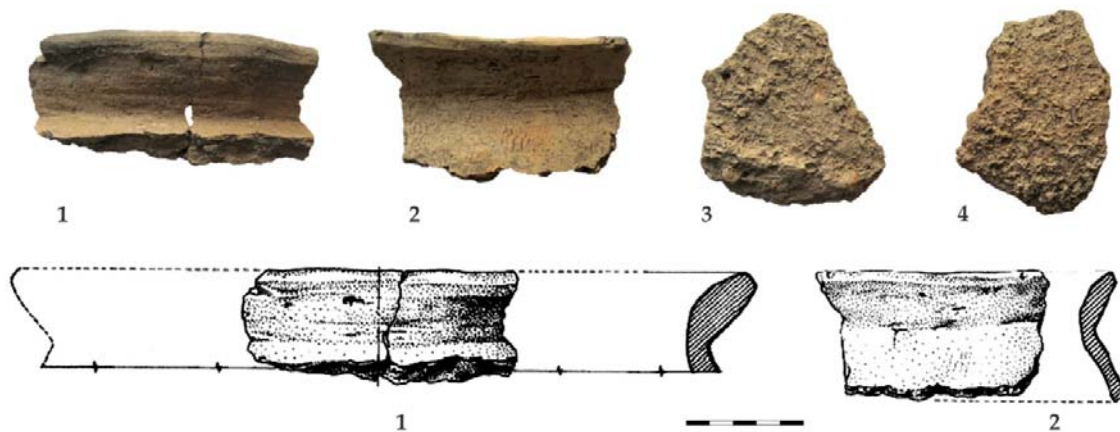

Figura 17. Vase cu barbotină, bitronconice

a) vase bitronconice (Figura 17) cu buza groasă, evazată, gâtul scurt și corpul proeminent, ușor bombat, finalizat cu o bază dreaptă. Decorul cu barbotină este îndeosebi dispus pe corpul recipientelor, ajungând chiar până spre bază. De culoare gălbui-cărmizie și cărămiziu-cenușie, vasele au de cele mai multe ori ardere secundară, fiind întrebuințate în bucătărie. Asemănări la Borosești³¹, Glăvănești³², Șorogari (jud. Iași)³³ și Târpești (jud. Neamț)³⁴.

b) vase de tip sac (Figura 18) cu buza dreaptă, teșită, gâtul și pereții slab conturați, de culoare cenușie-neagră, cu barbotină.

Figura 18.
Vase cu barbotină, tip
sac.

Pentru ambele tipuri de vase găsim asemănări în inventarele siturilor din Republica Moldova, de la Lucașeuca (raionul Orhei)³⁵, Ulmu (raionul Ialoveni)³⁶ și Trebujeni (raionul Orhei)³⁷.

³¹ Babeș 1993, 183, Taf. 18/11-13, 15.

³² Babeș 1993, 200, Taf. 28/9.

³³ Babeș 1993, 215-216, Taf. 40/29-31.

³⁴ Babeș 1981, 109-110, Fig. 228/24-25; Babeș 1993, 216, Taf. 41/38-39.

³⁵ Tkaciuk 1994, 246, Fig. 8/6.

³⁶ Tkaciuk 1994, 246, Fig. 8/7, 8.

Pe lângă ceramică, în nivelul de locuire s-au găsit și alte obiecte care reflectă o parte din ocupațiile cotidiene ale grupului bastarn așezat la Roșiori. În strânsă legătură cu vasele de lut, alimentația și bucătăria în general, sunt și următoarele două tipuri de obiecte:

IV. LINGURI:

S-au găsit fragmente de la trei exemplare. O tortiță de forma literei „U”, având o alveolă pe mijloc (Figura 19/1) și două căușe (Figura 19/2-3), unul mare și unul mai mic. Toate au fost lucrate manual, din pastă semifină, de culoare neagră, nelustruită. Asemănări la Borosești (jud. Iași)³⁸.

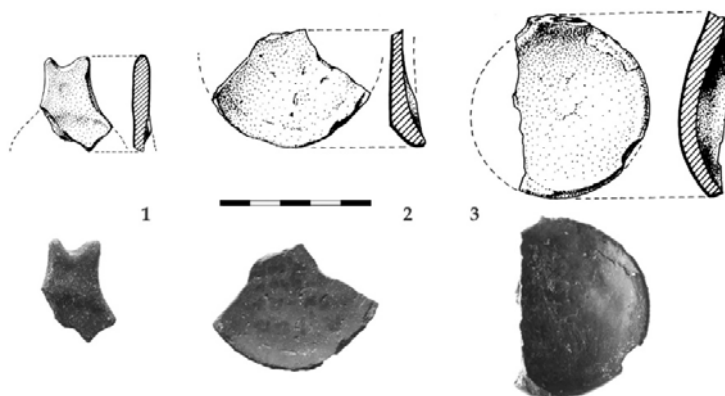
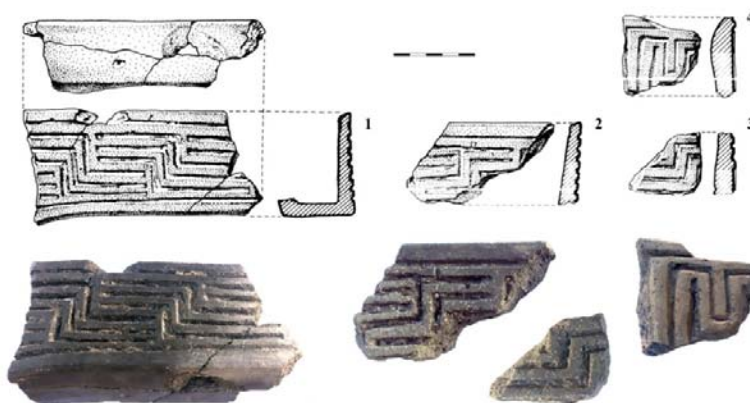

Figura 19. Toartă (1) și căușe (2, 3) de la linguri.

V. CĂȚEI DE VATRĂ

Nu s-au păstrat suportii propriu-zis, respectiv căței de vatră (denumiți în literatura de specialitate și cu termenul german, *Feuerböcke*³⁹), însă au fost descoperite plăcile ornamentale ale acestora, fragmente cu decoruri geometrice (Figura 20), asemenea exemplarelor găsite la Lozna⁴⁰, Botoșana⁴¹ și Ciurea (în acest ultim exemplu, obiectul este nedecorat)⁴².

Figura 20. Căței de vatră.
Fotografiile nu sunt la scară.

³⁷ Tkaciuk 1994, 246, Fig. 8/10.

³⁸ Babeș 1993, Taf. 20/3, 4.

³⁹ Termen menționat în majoritatea studiilor și monografiilor semate de M. Babeș, unele și în colaborare cu V. Mihăilescu-Bîrliba.

⁴⁰ Teodor 1992, 63, 65, Fig. 15/1, 3; Teodor 1999, 75, 241, Fig. 55/1, 5.

⁴¹ Teodor 1980, Fig. 16/4; Babeș 1993, 192-193, Taf. 22.12; Teodor 1999, 75, 241, Fig. 55/3.

⁴² Teodor 1987, 91-9, Fig. 25/9, 13; 29/1-9, 11.

Ultima piesă nu are legătură cu celelalte descrise, fiind destinată unui meșteșug, torsul.

VI. FUSAIOLĂ:

Piesă fragmentară, plată, din pastă semifină, de culoare neagră, nelustruită (Figura 21). Cel mai probabil, obiectul a fost decupat din peretele unui vas fragmentar, cu scopul de a fi refolosit. Analogii în așezările de la Borosești⁴³, Lunca Ciurei (jud. Iași)⁴⁴, Botoșana (jud. Suceava)⁴⁵, Davideni⁴⁶ și Ghelăiești (jud. Neamț)⁴⁷.

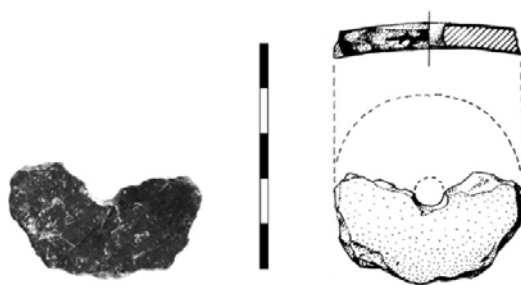

Figura 21. Fusaiolă din ceramică reciclată.

CONCLUZII

În privința cronologiei și periodizării așezărilor culturii *Poienestii-Lucașeuca*, recent au fost aduse noi considerații la o teorie mai veche, prin care începuturile locuirii în așezările de tip *Poienestii-Lucașeuca* ar trebui plasate la începutul secolului al II-lea a.Chr. (în jurul anului 200), iar finalul situat în deceniile 30-20 ale secolului I a.Chr.⁴⁸. Noua analiză și reinterpretare a permis identificarea a trei grupe de așezări (față de doar două grupe ale teoriei mai vechi)⁴⁹, argumentate nu doar prin combinarea tipologiei ceramicii bastarne cu materialul amforistic grecesc, dar și prin includerea unor alte piese cu relevanță cronologică (obiecte de port), care au permis stabilirea unei cronologii absolute pentru respectivele grupe⁵⁰.

Conform celor menționate și pe baza tipurilor ceramice și a celorlalte obiecte bastarne, găsite în nivelul de locuire, cel mai probabil, grupul bastarn de la Roșiori (posibil *peucini*) a locuit terasa râului Moldova de la sfârșitul secolului al II-lea/început de secol următor și până spre finalul veacului I a.Chr. (deceniile 30/20), încadrându-se în ultima fază de evoluție a grupei a III-a⁵¹. Nivelul semnalat suprapune, iar de multe ori deranjează nivelul getic al așezării, materiale bastarne fiind găsite în inventarul locuințelor getice, ajunse accidental (prin deranjarea straturilor) sau ca urmare a legăturilor dintre membrii comunității getice cu cei ai enclavei bastarne. De altfel, conform materialului amforistic, la Roșiori așezarea getică pare să aibă și o fază de locuire mai veche, corespunzătoare secolelor V-IV/IV-III a.Chr., aspect indicat prin ceramica locală și cea de import.

Tribul bastarn de la Roșiori, purtător al culturii *Poienestii-Lucașeuca*, se integrează masei populației bastarne, stabilită o perioadă de timp în părțile de nord-est ale Daciei, între Carpații Orientali și Nistru,

⁴³ Babeș 1993, Taf. 20/23.

⁴⁴ Babeș 1993, Taf. 31/2.

⁴⁵ Babeș 1993, Taf. 22/20, 23.

⁴⁶ Babeș 1993, Taf. 23/31.

⁴⁷ Babeș 1993, Taf. 26/50.

⁴⁸ Babeș 1993, 153-154; Babeș 2001, 522.

⁴⁹ Babeș 1985, 203; Babeș 1993, 145-146.

⁵⁰ Iarmulschi 2018, 29, 30, 33.

⁵¹ Iarmulschi 2018, 35.

până spre o linie sudică delimitată de arealul localităților Piatra Neamț – Roman – Crasna – Leova – Tighina⁵².

Întrucât și campania anului 2019 a furnizat informații importante despre cultura lor materială, putem confirma extinderea nivelului de locuire a terasei și prezența unor dovezi arheologice care denotă o parte din ocupațiile cotidiene ale acestora.

Dr. George-Dan Hânceanu (georgehanceanuATyahoo.com) este cercetător științific III la Muzeul de Istorie Roman (Complexul Muzeal Județean Neamț)

BIBLIOGRAFIE

Babeș 1970	Babeș, M., Dacii și bastarnii, <i>Mem.Antiq.</i> , II, 1970, 215-236.
Babeș 1977	Babeș, M., Peuce – Peucini, <i>Peuce</i> , 6, 1977, 79-85.
Babeș 1981	Babeș, M., The Bastarnae, in S. Marinescu-Bîlcu, <i>Tîrpești. From Prehistory to History in Eastern Romania</i> , B.A.R: Oxford, 109-113 (+ fig. 10, 224-228, nepaginate).
Babeș 1985	Babeș, M., Date arheologice și istorice privind partea de nord-est a Daciei în ultimele secole înaintea erei noastre, <i>SCIVA</i> , 3, 36, 1985, 183-214.
Babeș 1993	Babeș, M., <i>Die Poienesti-Lukaševka-Kultur. Ein Beitrag zur kulturgeschichte in Raum ostlich der Karpaten in der letzten Jahrhunderten vor Christi Geburt</i> , Dr. Rudolf Habelt GMBH: Bonn.
Babeș 2001	Babeș, M., Spațiul carpato-dunărean în secolele III-II a.Chr., in M. Petrescu-Dîmbovița, Al. Vulpe (coord.), <i>Istoria Românilor</i> , vol. I: București, 2001, 501-531.
Coman 1980	Coman, Gh., <i>Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui</i> , Editura Academiei RPR: București, 1980.
Hânceanu 2006	Hânceanu, G.D., Două strecurători bastarne din așezarea carpică de la Roșiori-Dulcești (jud. Neamț), <i>Carpica</i> , XXXV, 2006, 61-64.
Hânceanu 2007	Hânceanu, G.D., Cercetările arheologice din 2005 de la Roșiori-Dulcești (jud. Neamț), <i>Mem.Antiq.</i> , XXIV, 2007, 419-461.
Hânceanu 2008	Hânceanu, G.D., Ceramica bastarnă din așezarea de la Roșiori-Dulcești (jud. Neamț), <i>ArhMold</i> , XXX (2007), 2008, 277-286.
Hânceanu 2012	Hânceanu, G.D., Cercetarea sitului arheologic de la Roșiori-Neamț (2006-2007). Contribuții la cultura dacilor liberi de pe malul Moldovei, <i>AMT</i> , VII, 2012, 24-116.
Hânceanu 2016	Hânceanu, G.D., Vestigii dacice și bastarne dintr-o locuință a sitului de la Roșiori – Neamț, <i>AMT. Istorie veche și arheologie (Historica et Archaeologica in honorem</i>

⁵² Babeș 1977, 79-85; Babeș 1985, 183, inclusiv nota 2.

- Ion Ioniță octogenarii*), XII₂, 2016, 40-71.
- Hânceanu 2018 Hânceanu, G.D., Bastarnii de la Roșiori. Rezultatele campaniei arheologice din anul 2016, *Tyragetia*, S.N., XII [XXVII], 1, 2018, 271-292.
- Hânceanu 2019 Hânceanu, G.D., Ipoteze privind scopul perforării vaselor de lut și de bronz din situl de la Roșiori-Dulcești (jud. Neamț), *RAASI*, I, 2019 (în curs de publicare).
- Iarmulschi 2018 V. Iarmulski, Considerații privind cronologia și periodizarea așezărilor culturii Poienesti-Lucașeuca, *Tyragetia*, S.N., XII [XXVII], 1, 2018, 29-39.
- Mitrea 1980 Mitrea, I., Șantierul arheologic Izvoare-Bahna, *MCA* (a XIV-a sesiune anuală de rapoarte), Tulcea, 1980, 432-449.
- Teodor 1969 Teodor, S., Așezarea din secolele III-II î.e.n. de la Șorogari, *ArhMold*, VI, 1969, 321-327.
- Teodor 1980 Teodor, S., Așezarea de epocă La Tène de la Botoșana, jud. Suceava, *SCIVA*, 2, 31, 1980, 181-227.
- Teodor 1987 Teodor, S., Cercetările arheologice de la Ciurea, jud. Iași, *ArhMold*, XI, 1987, 65-102.
- Teodor 1992 Teodor, S., Cercetările arheologice de la Lozna-Hlibicioc, județul Botoșani, *ArhMold*, XV, 1992, 45-70.
- Teodor 1999 Teodor, S., *Regiunile est-carpătice ale României în secolele V-II î.d.Hr. Considerații generale și repertoriu arheologic*, Bibliotheca Tracologica: București, 1999.
- Tkaciuk 1994 Tkaciuk, M., Manifestări culturale din sec. V-I a.Chr, *TD*, XV, 1-2, 1994, 215-256.
- Vulpe 1953 Vulpe, R., Săpăturile de la Poienesti din 1949, *MCA*, I, 1953, 213-506.

LISTE DES ILLUSTRATIONS

Figure 1a. Location village Roșiori, com. Dulcești, dép. Neamț. Source: ANCPI.

Figure 1b. Orthophotos (2012) dans le village Roșiori, avec l'emplacement du site archéologique. Source: ANCPI.

Figure 2. Petites tasses polie.

Figure 3. Grands bols de pâte fine.

Figure 4. Grands bols de pâte fine. Photos échelles équivalentes. Vue et Fig. 3.

Figure 5. Plat de pâte fine, de grand dimensions, avec des proportions faibles.

Figure 6. Plat de pâte fine, de grand dimensions. Vue et Fig. 5.

Figure 7. Haut plat avec les parois polie.

Figure 8. Les photos de l'objet dessiné sur la Fig. 7.

Figure 9. Tasse globulaire de pâte demi-fine.

Figure 10. Tasse bitronconique fragmentaire.

Figure 11. Petite plat, partiellement conservée.

Figure 12. Plat avec perforations.

Figure 13. Vase-sac restauré.

Figure 14. Vases de stockage.

Figure 15. Fumé restauré.

Figure 16. Vases de stockage fragmentaire. Échelle équivalente.

Figure 17. Vases bitronconique avec barbotine.

Figure 18. Vase-sac avec barbotine.

Figure 19. Poignée (1) et écuelles (2, 3) de cuillères.

Figure 20. Chiots foyer. Les photos ne sont pas échelle.

Figure 21. Disque essieu de céramique réutilisé.

